

Биродарликнинг шартлари

17:23 / 27.03.2017 2488

Бисмиллаҳир Роҳманир Роҳийм

Аллоҳ таолога Ўзининг Зотига муносиб ҳамд ва У Зотнинг бандаси ва расули Муҳаммадга чексиз салавоту саломлар айтамиз.

Уламоларимизнинг ижтиҳодларидан маълум бўладики, биродарлик – бу иймон аломатидир. Уламоларимиз айтадилар: “Биродарликсиз иймон бўлмайди, иймонсиз биродарлик”. Бошқа амалларда бўлгани каби иймон билан биродарлик бир-бирини тақозо қиласди. Иймон билан биродарлик худди эгизаклардек. Исломий биродарлик қалб ва бадан амалидан иборат. Иймон биродарликсиз мавжуд бўлмайди, биродарлик эса иймонсиз вужудга келмайди. Иккиси бир-бирига боғлиқ тушунчалар. Аллоҳ таолонинг: “Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз, оға-инилардир”(Хужурот сураси, 10-оят) мазмунидаги сўзи ҳам шунга ишора қиласди. Мўмин одам ўзига ўхшаган мўминни кўрганда дилдан яйрайди, унга талпинади. Нафси бузук одам эса ўзига ўхшаган кимсани кўрганида хурсанд бўлади. Ўзининг фикри-ақийдасига, нафсига, дунёқарашига хилоф бўлган табиатни кўрганда юраги сиқиласди ва ундан қочишга ҳаракат қиласди. «Саҳиҳ Муслим»да Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганлар: “Одамлар олтин ва кумуш конлари каби конлардир. Уларнинг Исломда яхшилари жоҳилиятда яхши бўлганлари - агар динни тушунсалар. Руҳлар жамланган лашкарлардир. Улар ичидан жинси бир-бирига мос келгани (таниғанлари) улфатлашади, мос келмагани (танимаганлари) бир-бири билан чиқиша олмайди (юз ўгириб кетади)”.

Хаттобий роҳимаҳуллоҳ айтади: “Яхши одам яхшиларга мойил бўлади, ёмон кимса ёмонларга мойил бўлади. Руҳларнинг бир-бирига жинси мос келгани улфатлашади, мос келмагани бир-биридан юз ўгиради, деганининг маъноси шудир. Шунинг учун мўмин киши фақат ўзига ўхшаган иймон ва ихлос аҳли бўлган кишиларни яхши кўради, фақат қалби нопок мунофиқ кимсагина мўминни ёмон кўради. Аллоҳ таоло айтади: «Албатта иймон келтириб яхши амаллар қилган зотлар учун Раҳмон дўстликни (барқарор) қилур» (Марям сураси, 96-оят)”.

Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳу кўп айтардилар: “Сизлар менинг қалбимнинг сайқалисизлар”. Яъни, сизлар (биродарлар) менинг қалбимни тиниклаштирадиган, сайқаллаштирадиган инсонларсизлар, деб айтардилар.

Умар розияллоҳу анҳу: “Дунёning руҳи (моҳияти, баҳт-саодати, мазаси)дан нима қолди? Тунлари туриб таҳажҷуд ўқиш, Қуръон тиловат қилиш ва биродарлар билан сұхбатлашиш. Бундан бошқа нарса қолгани йўқ” – деб айтардилар

Кимки биродарликнинг гўзаллиги, улуғлиги билан яшамас экан, у одамнинг иймони ноқисдир. Ким биродарлик лаззатини ҳис қилмаётган экан, биродарлари билан бағри тўлмаётган, қалби яйрамаётган экан, бу унинг иймони ноқис эканлигига далолатдир. Унинг иймони заиф.

Абдуллатиф Абу Саъд ал Асарий “Аллоҳ йўлидаги биродарликнинг хуқуқлари ва вожиботлари” китобида ёзадилар: “Иймоний биродарлик бу диний вожиботдир. Бу шаръий фарздир. Бу шунчаки шахсга боғлиқ бўлган бир мавқиф эмас. Балки у бир қанча амаллардан иборат мажмуадир”.

Уламолар биродарликнинг шартлари хусусида ёзганларида ҳар бир олим ўзининг ижтиҳодига қараб турли хил шартларни зикр қилган. Улар бир-бирини тўлдиради. Шулардан учта муҳим шартни зикр қилиб ўтамиш:

1. Иймон;

Биродарликнинг иймонга боғлиқлигини, бу иккисининг бир-бирини тақозо қилишини юқоридаги сатрлардан билиб олдик.

2. Биродарлик холис Аллоҳ учун бўлишлиги;

Бир-бирига биродар бўлган инсонлар шахсий манфаатларидан холи бўлишлари керак. Бирор шахсий, дунёвий манфаат учун бўлган биродарликни ҳақиқий исломий биродарликка тенглаштириб бўлмайди. Биродарлик холис Аллоҳ учун бўлиши керак. Ҳар қандай нохолис қурилган биродарликнинг оқибати хайрли якун топмайди. Аллоҳ таоло Қуръони Каримда шундай марҳамат қиласи: “У кунда дўстлар бир-бирларига душмандирлар, магар (Аллоҳ йўлида дўстлашган) тақводор зотларгина (мангу дўстдирлар)” (Зухруф сураси, 67-оят).

3. Ислом йўл-йўриқларига мувофиқ бўлиши;

Биродарлар ҳар бир ишларида Аллоҳнинг шариатига буйсунгандан бўлишлари, Пайғамбар алайҳиссаломнинг суннатларига боғланган бўлишлари лозим. Ҳар бир амалда бўлгани каби биз сўз юритаётган биродарлик ришталарининг ҳам шариатга мувофиқ ва суннатга эргашган ҳолда бўлиши талаб этилади. Шариатга мувофиқ бўлмаган амал эса Аллоҳ даргоҳида мақбул бўлмайди.

Абу Бобур тайёрлади